

Memo toelichting Ecologie

Betreft	Project Herinrichting Zuwe Overlangbroek
Ons kenmerk	SBB032
Datum	30 maart 2024, v2.0
Behandeld door	M. van Gendt

Aanleiding

Staatsbosbeheer is voornemens om een aantal percelen nieuwe natuur aan te leggen en een perceel bestaande natuur herin te richten op de locatie Overlangbroek. Het totale plangebied betreft circa 19 hectare, waarvan circa 7,5 hectare eerder door Staatsbosbeheer aangekocht agrarisch grasland. De gronden binnen het plangebied worden omgevormd van agrarisch landbouwgrond naar natuur.

In het kader van de voorgenomen ontwikkeling is in april 2022 een Verkennend Flora- en Faunaonderzoek uitgevoerd. In mei 2024 wordt nog een nader soortenonderzoek van de Platte schijfhoren uitgevoerd.

In voorliggende memo ecologie zijn de te treffen maatregelen per voorkomende soort kort beschreven. De in deze memo beschreven maatregelen dienen door de aannemer doorgevoerd te worden in de uitvoering van de werkzaamheden binnen het projectgebied. Bij naleving van de maatregelen in deze memo worden negatieve effecten op beschermde soorten voorkomen.

Beschrijving plangebied en begrenzing van de locatie

Het plangebied is gelegen ten noordoosten van Wijk bij Duurstede nabij het buurtschap Overlangbroek (provincie Utrecht). Het plangebied is direct gelegen ten noorden van kasteel Zuilenburg (afbeelding 1).

Afbeelding 1: Ligging van plangebied (rood gemarkeerd) met de tijdelijke bouwweg (in paars), weergegeven op een luchtfoto (bron: PDOK Viewer)

Voorgenomen ingrepen/werkzaamheden

Voor de voorgenomen ingreep zijn de volgende werkzaamheden in het plangebied voorzien. De exacte locaties van de werkzaamheden zijn weergegeven in de bestekstekeningen.

- Aanleg en verwijderen greppelbuis;
- Aanleg en verwijderen van dammen met duiker;
- Verondiepen greppel/sloot;
- Aanleg van stuwen;
- Aanleg van natuurvriendelijke oevers langs bestaande watergangen;
- Afplaggen/afgraven van de toplaag (grasland);
- Aanbrengen van beplanting;
- Aanleg van een tijdelijke transportroute.

Maatregelen

Om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen dienen bij de geplande werkzaamheden voor de herinrichting van Zuwe Overlangbroek maatregelen te worden genomen. In deze paragraaf wordt beknopt beschreven welke risico's voor beschermde soorten de geplande werkzaamheden teweegbrengen. Daarnaast worden per soort maatregelen beschreven die voorkomen dat negatieve effecten op voorkomende soorten optreden.

In de onderstaande tabel zijn alle soorten opgenomen die uit het verkennende flora- en fauna onderzoek naar voren zijn gekomen en waar (aanvullende) maatregelen voor getroffen dienen te worden.

Soortgroep	Effect	Aanpak / mitigerende maatregel
Algemeen voorkomende broedvogels	Binnen het plangebied liggen potentiële nestlocaties. Doden of verwonden van vogels en/of het vernielen van eieren of nesten.	Rekening houden met het broedseizoen (globaal van half maart tot half juli)
Algemeen voorkomende amfibie-, zoogdier- en vissoorten	De werkzaamheden hebben mogelijk een (tijdelijk) negatief effect op aanwezige algemeen voorkomende amfibie-, zoogdier- en vissoorten en leefgebied. De omgeving bied voldoende alternatief leefgebied tijdens de werkzaamheden.	Inachtneming van de zorgplicht (artikel 1.11)
Vleermuizen	De ingreep kan leiden tot het verstoren van essentiële lijnvormige elementen van deze soort. Rondom het plangebied zijn diverse elementen die kunnen fungeren als fourageergebied/vliegroute voor vleermuizen.	Voorkomen uitstraling van kunstlicht om de omliggende omgeving en overdag uitvoeren van de werkzaamheden.
Poelkikker	het grasland vormt een migratieroute tussen de landhabitat en de voortplantingswateren.	Werken buiten migratieperiode (half maart-half april) en buiten trek naar landhabitat (half september-half oktober).

	De werkzaamheden hebben mogelijk een (tijdelijk) negatief effect op de migratieroute van de naar verwachting aanwezige poelkikker.	
Ringslang	De sloot aan de westgrens van het plangebied is geschikt als leefgebied voor de ringslag. Uit waarnemingen van Staatsbosbeheer komt naar voren dat de ringslag in het hele gebied voor kan komen. Binnen het plangebied liggen geen broeihopen. De werkzaamheden hebben mogelijk een (tijdelijk) negatief effect op aanwezige ringslang.	Negatieve effecten op de ringslang kunnen voorkomen worden door de werkzaamheden perceel voor perceel uit te voeren, zodat de aanwezige ringslangen zich tijdig kunnen verplaatsen naar een naastgelegen perceel. Bij de werkzaamheden zal een (boswachter) ecooloog adviseren t.b.v. de ringslag. In overleg met boswachter ecologie Staatsbosbeheer.
Grote modderkruiper	In meerdere jaren zijn sporen aangetroffen van de grote modderkruiper in de meest westelijke watergang en aanwezigheid is ook aannemelijk in overige watergangen. De werkzaamheden hebben mogelijk een (tijdelijk) negatief effect op het leefgebied van de grote modderkruiper.	Negatieve effecten op grote modderkruiper kunnen voorkomen worden door de werkzaamheden aan de watergang buiten de kwetsbare periode van de grote modderkruiper uit te voeren. Globaal moet rekening worden gehouden met uitvoering in de periode september tot en met maart. Gefaseerd schonen, 25% en 50% sparen van de vegetatie.
Platte schijfhoren	De soort kan niet uitgesloten worden in de watergangen. De werkzaamheden hebben mogelijk een (tijdelijk) negatief effect op het leefgebied van de platte schijfhoren.	Negatieve effecten op de platte schijfhoren kunnen voorkomen worden door buiten de kwetsbare periode van deze soort uit te voeren. Globaal moet rekening worden gehouden met uitvoering in de periode september en oktober. Gefaseerd schonen, 25% en 50% sparen van de vegetatie. Maaisel minimaal 7 werkdagen laten liggen i.v.m. mogelijkheid weggroepen platte schijfhoren.
Sleedoornpage	De werkzaamheden hebben mogelijk een (tijdelijk) negatief effect op het leefgebied van de sleedoornpage. Mogelijk eitjes op waardplanten.	Waardplant wordt ontzien, buiten projectgrens. Indien de waardplanten verdwijnen, dienen de sleedoornplanten gecontroleerd worden op sleedoornpage eitjes. De eitjes zijn zichtbaar in winterperiode (november t/m maart).
Houtopstanden	Geen. Binnen plangebied worden geen bomen gekapt.	-

Overige soorten: Ten aanzien van genoemde overige algemeen voorkomende soortgroepen is de zorgplicht van kracht en dient bij bestendig beheerswerkzaamheden de gedragscode van de Unie van Waterschappen te worden aangehouden (UWW, 2019).

<https://unievandwaterschappen.nl/wp-content/uploads/2021/11/Gedragscode-Wet-natuurbescherming-voor-waterschappen-2019.pdf>

Hieronder zijn de meest relevante maatregelen voor de voorgenomen ingreep weergegeven:

- Aangetroffen algemeen beschermde zoogdieren en amfibieën worden verjaagd of gevangen en vrijgelaten in aangrenzend geschikt biotoop, waar geen werkzaamheden plaatsvinden.
- Indien verblijfplaatsen aangetroffen worden, dient in overleg met een ter zake kundig ecooloog bepaald te worden of sprake is van een 'kwetsbare periode'. In dat geval wordt het werk ter plaatse (tijdelijk) niet voortgezet.
- Het dempen, vergraven of baggeren van de watergangen dient uitgevoerd te worden in de minst kwetsbare periode voor vissen en amfibieën, van 15 juli tot 1 november. Als het niet mogelijk is om in deze periode te werken, dan zijn extra maatregelen nodig (zie hiervoor de gedragscode).
- Bij het dempen van een watergang dient het water in één richting uitgedreven te worden zodat aanwezige vissen en amfibieën kunnen ontsnappen.
- Eventueel vrijkomend materiaal uit de waterloop wordt op de kant gezet en wordt pas na enkele dagen afgevoerd, zodat dieren de kans krijgen uit het materiaal te kruipen.

Maatregelen Staatsbosbeheer maaiwerkzaamheden

Onderstaande aandachtspunten hebben betrekking op diverse maaiwerkzaamheden. In het bestek 2024-SBB032-B-01 worden in de desbetreffende besteksposten verwezen naar deze memo ecologie (bijlage 3).

a. Uitmaaien watergang

- 2/3 opschonen en ter plaatse van de natuurvriendelijke oever (NVO) één zijde maaien;
- Maaisel minimaal 7 werkdagen laten liggen i.v.m. Platte schijfhoren;
- Maaien met een maikorf – zorgplicht.

b. Werken vanaf 1 kant zodat dieren/vissen weg kunnen. Bij tijdelijk afdamming en droog vallen waterloop al de bewegende amfibieën, reptielen en vissen overzetten naar watervoerende waterlopen nabij. Met uitzondering van Amerikaanse rivierkreeft. Deze mag worden verwijderd en als voedsel worden aangeboden (aan mens of dier/vogel).

c. Werkzaamheden natuurvriendelijk uitvoeren door van binnen naar buiten te maaien.

Afwijkingen van het ecologisch werkprotocol/memo ecologie

In acht neming van de beschreven mitigerende maatregelen en de werkkalender voorkomt zoveel mogelijk dat de verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming worden overtreden. Indien afwijking van de mitigerende maatregelen, anders dan reeds beschreven in dit protocol, noodzakelijk is, dient advies ingewonnen te worden van een deskundig ecooloog. Deze beoordeelt of de voorgestelde wijziging leidt tot negatieve effecten op beschermde planten- en/of diersoorten. Dit kan betekenen dat extra mitigerende of compenserende maatregelen getroffen moeten worden. Indien dit niet mogelijk blijkt en overtreding van de Wet natuurbescherming dreigt, kan de voorgenomen wijziging in de werkwijze of uitvoeringsplanning niet doorgaan. De werkwijze zal dan moeten worden herzien, of er dient een aanvullende ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden.

Handelswijze bij aantreffen van beschermde soorten

Onlangs alle voorzorgmaatregelen is het mogelijk dat er tijdens de uitvoering van de werkzaamheden niet eerder bemerkte beschermde planten of dieren worden aangetroffen. Indien een van de werknemers bewoonde nesten (eieren), holen of individuen van beschermde planten of dieren op het werkterrein aantreft, dan dient deze direct contact op te nemen met de projectleider van de werkzaamheden.